

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş: 07.08.2018 ✓Accepted/Kabul: 27.08.2018

DOI: 10.30794/pausbed.451486

Araştırma Makalesi/ Research Article

Çarıklı, O. ve Öztürk, M. S. (2018). " Politik Ekonomik Uygulamaların Muhasebe Mesleğinin Sürdürülebilirliği Açısından Değerlendirilmesi" *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 33, Denizli, s.243-253

POLİTİK EKONOMİK UYGULAMALARIN MUHASEBE MESLEĞİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Oğuzhan ÇARIKLI*,Mahmut Sami ÖZTÜRK**

Özet

Bu çalışmanın amacı, devlet tarafından uygulanan politik ekonomik uygulamaların muhasebe mesleğinin sürdürülebilirliği açısından meydana getirdiği değişikliklerin incelenmesi ve değerlendirilmesidir. Çalışmada öncelikle, özellikle son yıllarda daha fazla önem kazanan politik ekonomi kavramına değinilmekte ve çalışmanın uygulama kısmında, politik ekonomik uygulamalar içerisinde muhasebe mesleğinin sürdürülebilirliği açısından muhasebe mesleği etkileyecek uygulamalar ortaya konulmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda, muhasebe mesleğinin icra edilmesinde muhasebe meslek mensuplarının elde ettiği kolaylıklar ve karşılaştığı sorunların ortaya konulduğu akademik çalışmalar, devletin uyguladığı politikaların yansımaları açısından incelenmektedir. Araştırmanın son kısmında, muhasebe mesleğinin sürdürülebilirliğine etki eden politik ekonomik uygulamalar ile ilgili sorunlar ele alınarak konu ile ilgili çözüm önerileri sunulmaktadır. Tespit edilen bütün politik ekonomik uygulamaların muhasebe meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından değerlendirilmesi neticesinde, araştırmanın sonuçlarına göre politik ekonomik etkenlerin birbirine zıt iki başlık altında toplandıkları görülmektedir. Bunlar; genel olarak muhasebe meslek mensuplarını motive edici etkenler ve muhasebe meslek mensuplarının neredeyse mesleği bırakmalarına neden olan etkenlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Politik Ekonomi, Muhasebe Mesleği, Muhasebe Meslek Mensupları, Vergisel Düzenlemeler, E-devlet Uygulamaları.*

Jel Kodları: M41, E62, M48.

EVALUATION OF POLITICAL ECONOMIC APPLICATIONS IN TERMS OF SUSTAINABILITY OF ACCOUNTING PROFESSION

Abstract

The purpose of this study is to examine and evaluate the changes that the political economic applications applied by the government have brought about in the sustainability of accounting profession. In the study, firstly, the concept of political economy which is more important in recent years is mentioned and in the application part, in political economic practices, practices that affect the profession in terms of sustainability of the accounting profession are presented. In line with the purpose of this study, the academic studies in which the opportunities and the problems faced by the members of the accounting professions are revealed, are examined in terms of the reflections of the government's policies. In the last part of the research, the problems related to the political economic applications which affect the sustainability of the accounting profession are discussed and the solution proposals are presented. As a result of the assessment of all political economic practices identified in terms of the sustainability of the professional activities of professional accountants; according to the results of the research, it is seen that political economic factors are gathered under two headings which are opposite to each other. These are; motivating factors that motivate the accounting professionals in general and factors that cause accounting professions to almost throw up their jobs.

Keywords: *Economy Politics, Accounting Profession, Professional Accountants, Tax Regulations, E-Government Applications.*

Jel Codes: M41, E62, M48.

* Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ISPARTA.
oguzhancarikli@sdu.edu.tr (orcid.org/0000-0001-8709-9071)

**Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ISPARTA.
samiozturk@sdu.edu.tr (orcid.org/0000-0002-7657-3150)

1. GİRİŞ

Politik ekonomi son yıllarda en aktif araştırma alanlarından biri haline gelmiştir (Persson ve Tabellini, 2000). Ekonomi ile politika arasındaki göz ardı edilemeyen bağlantı ve etkileşimdeki tarihsel süreç, küreselleşme ile birlikte daha da hız kazanmıştır. Küresel ekonominin çok önemli kazanımlarının yanı sıra ulus devletler, kendi kazançlarını da artırmanın yöntemlerini araştırırlar ve bununla birlikte ülkenin ekonomik refahına ve ulusal güvenliğine dair meydana gelebilecek dış tehditlere karşı ülkelerini muhafaza ederler (Al, 2015: 146).

Sosyal devlet anlayışının gereği olarak ülkeleri yöneten hükümetler, kamusal manada mal veya hizmet üretme, iktisadi kalkınmayı sağlama, işsizliği ve yolsuzluğu azaltma, gelir dağılımını daha adaletli bir yapıya büründürme, krizlerin önlenmesi için tedbirler alma, ekonomik olarak istikrarın saplanması gibi konularda gerekli önlemleri almak zorundadırlar. Devletler bu tür önlemleri, ekonomi politikaları aracılığıyla yürütmektedirler (Karaca, 2012: 417).

Ayrıca ülkelerin oluşturdukları kalkınma planlarında da ekonomi politikalarına yer verilmektedir. Örneğin Türkiye’de 2007-2013 arası uygulanması planlanan dokuzuncu beş yıllık kalkınma planında bilgi ve iletişim teknolojisi altyapısının geliştirilmesi, kişilerin ve kuruluşların teknolojik uygulamaları etkin bir biçimde kullanabilmelerinin sağlanması, uydu teknolojilerinin üretilmesi ve yapılandırılması hedeflenmiştir (Yıldız vd., 2010: 4). Bu doğrultuda elektronik devlet (E-devlet) uygulamalarına daha fazla önem verilmiş ve bu uygulamaların yaygınlaştırılması sağlanmıştır.

Devlet tarafından uygulanan ekonomik politikaların sonuçları incelendiğinde, vatandaşların, işletmelerin, kamu kurumları ve benzeri tüm paydaşların belirli ölçülerde söz konusu politikalarla etkilendiği görülmektedir. Bu politikalarla örnek olarak, vergisel düzenleme ve reformlar, e-devlet uygulamaları, işletmelere sağlanan teşvik ve muafiyetler, istihdama katkı politikaları gibi düzenlemeler verilebilir. Bu açıdan bakıldığında belirtilen politikalar, işletmelerin faaliyetlerinin sürdürülmesinde bir takım değişikliklere neden olmakla birlikte sonuç olarak politikaların olumlu ya da olumsuz yansımalarının meydana gelebileceği anlaşılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, devlet tarafından yürütülen politik ekonomik uygulamaların muhasebe mesleğinin sürdürülebilmesi açısından etkilerinin araştırılmasıdır. Muhasebe mesleği, muhasebe meslek mensupları tarafından icra edilmektedir. Devletlerin yürüttüğü ekonomi politikaları muhasebe meslek mensuplarına etki etmektedir. Gerek bağımlı gerekse bağımsız muhasebe meslek mensupları bu politikalarla etkilenebilirler. Muhasebe meslek mensupları; devlet ile mükellefler arasında bir köprü görevi görmektedirler. Dolayısıyla bu konu üzerinde kritik öneme sahiptirler. Bu doğrultuda bu çalışma; devletlerin yürüttüğü vergi düzenlemeleri, yasalar ve standartlar ile elektronik devlet uygulamaları gibi ekonomi politikalarının muhasebe meslek mensupları üzerine etkileri hakkında yapılmış akademik çalışmaların derlenmesi neticesinde oluşturulmuştur. Çalışmanın son bölümünde ise muhasebe meslek mensuplarının mesleki sürdürülebilirliklerine etki eden olumsuz faktörler tespit edilerek, konu ile ilgili çözüm önerileri sunulmuştur.

2. POLİTİK EKONOMİ KAVRAMI

Son zamanlarda Amerika Birleşik Devletlerinde ortaya çıkan ve küresel bir boyut kazanarak tüm dünyaya yayılan finansal kriz; ekonomilerde durgunluğa ve daralmaya sebebiyet vermiştir. Ekonomide meydana gelen bu durgunluğun uzun sürmesi ve durgunluktan çıkılmamasının arka planında yer alan sebeplerden birinin de politikacıların bütçe, kurtarma paketleri ve reformlar hakkında gerçekleştirecekleri düzenlemelerdeki belirsizliklerin olduğu tespit edilmiştir (Akkuş, 2017: 28).

Piyasalarda meydana gelen rekabet ve ekonomik büyüme neticesinde oluşan ekonomik krizler, karşılıklı ekonomik bağıllık ve ekonomik bölgeselleşme sonrasında şiddetini daha etkili bir biçimde hissettirmiştir. Buna bağlı olarak devletler krizlerin bertaraf edilebilmesi için yeni politikalar oluşturmaya ve diplomatik adımlar atmaya zorlanmaktadır (Al, 2015: 146).

Bugün ekonomi ya da iktisat şeklinde adlandırılan bilim dalı; daha önceki zaman dilimlerinde politik ekonomi olarak isimlendirilmekte idi. Bu kavram özellikle Marksist düşünce yapısına ait siyasi olayların arkalarında yatan ekonomik etmenlerin ifade edilmesi için kullanılmaktaydı. Günümüzde ise politik ekonomi, bu dar ifadenin çok daha ilerisinde, uluslararası ilişkiler ve siyaset biliminin esas parametresi olan gücü ile ekonominin esas parametresi olan servetin meydana gelişi ve dağılımı arasındaki karşılıklı ilişkiyi incelemektedir (Altan, 2013: 5).

Politik ekonomi kavramı, toplum bilimleri içinde değerlendirilmektedir. İnsanların ve toplumların bir takım gelişme süreçlerinde toplumsal üretimin ve fiziki varlıkların dağılımlarına ilişkin kanunları araştırmaktadır (Yarkın, 2006: 15). Politik ekonomi, ekonomik faaliyetlerin arkasındaki politik yaklaşımların yani devlet politikalarının ne gibi yöntemlerle piyasalardaki işleyişi etkilediğinin araştırılmasıdır. Diğer bir ifadeyle ise politik faaliyetlerin arkasındaki ekonomik etkenlerin incelenmesidir (Altan, 2013: 5).

Politik ekonomi toplumların gelişmelerinin temelini araştırmaktadır. Bu gelişim temelini, fiziki varlıkların üretimi ve üretim şekilleri oluşturmaktadır. Ancak ekonomi politik, üretimi; üretim içinde insanlar arasında kurulan ilişkiler etrafında incelemektedir. Dolayısıyla politik ekonomi, toplumun temelini araştırmaktadır (Nikitin, 1990: 20).

Devletlerin politika tercihleri, ülkelerin gelecekteki refah seviyelerini ve ekonomik gelişmelerini etkilemekte ve bu tercihler ekonomik gelişmelerden de etkilenmektedirler. Esas itibarıyla politik ekonomi, politik kuruluşlar ve çevre ile ekonomik sistem arasındaki ilişkiyi ekonomi, hukuk, siyaset ve sosyoloji gibi bilim dallarından yararlanarak inceleyen disiplinler arası bir araştırma sahasını temsil etmektedir (Altan, 2013: 5).

Tarihsel bir bilim olan politik ekonomi, tarihsel süreç içerisinde gelişim gösteren toplumlar üzerinde maddi üretimi araştırarak, ilgili üretim biçimlerine mahsus olan ekonomik kanunları incelemektedir. Politik ekonominin araştırma konularından bir tanesi de öncelikli olarak üretimin ve değişimin ayrı ayrı gelişim süreçlerinin spesifik kanunlarıdır. Bununla birlikte bir bütün içerisinde üretim ve değişime ait genel kanunları da sonuç olarak ortaya koymaktadır (Yarkın, 2006: 19-20).

Politik ekonomi, toplumsal manada yeniden üretim ve birikim esasında öncelikle yeniden üretim sürecinin elemanlarını yani bireylerin potansiyel anlamda sahip oldukları ve yeniden üretim sürecinde harekete geçirdikleri fiziksel ve entelektüel güçlerinin harcanması olarak emek güçlerini; bireyin doğada etki bırakırken kullandığı bir varlık ya da varlıklar bütünü olarak iş araçlarını ve bireyin tabiatla hazır şekilde bulduğu veya belirli bir süreçten geçerek elde edilen işlenmemiş varlık ve benzeri şeylerle ilgili iş konusunu ve bunlar arasındaki ilişkileri araştırarak toplumsal artığın oluşturulmasını ve sermaye birikimini ifade etmektedir (Özyiğit ve Çivi, 2012: 3).

3. POLİTİK EKONOMİK UYGULAMALARIN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MESLEKİ FAALİYETLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hükümetler tarafından yürütülen çeşitli ekonomik ve gelir artırıcı faaliyetler, ekonomik istikrarı sağlamaya, büyümenin gerçekleştirilmesine ve sürdürülmesine yönelik çalışmalar, borçlanma planlarının oluşturulması gibi önceden belirlenen birçok faaliyet, ekonomik hedeflere ulaşılmasında çok büyük önem taşımaktadır. Ekonomik politikaların; genel olarak maliye politikaları, gelir sağlamaya ilişkin politikalar ve para politikalarından oluştuğu söylenebilir. Bütün bu uygulamalar gerçekleştirildiğinde ve ilgili faaliyetlerin sonuçları değerlendirildiğinde, toplumun her kesiminin belirli ölçülerde bu uygulamalardan etkilendiğini söylemek mümkün olacaktır.

Yürüttükleri mesleki faaliyetlerin içeriği açısından değerlendirildiğinde muhasebe meslek mensuplarının devletle mükellefler arasında aracı bir konumda olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden, daha önceden belirlenen ekonomik politikaların devletler tarafından uygulamaya konulması ile birlikte tıpkı toplumun diğer tarafları gibi muhasebe meslek mensuplarının da bu politikalardan olumlu ya da olumsuz şekillerde etkilendiklerini görülmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının ekonomik hayatın vazgeçilmez unsurlarından birileri oldukları düşünüldüğünde, sahip oldukları söz konusu stratejik konum; beraberinde ağır iş yükü ve çeşitli sorumlulukları da getirmektedir. Mesleki faaliyetlerin sürdürülmesi sırasında yaşanan bu sıkıntılar mesleki sürdürülebilirliği de belirli ölçülerde olumsuz olarak etkileyebilmektedir.

Muhasebe mesleğini icra eden muhasebe meslek mensuplarının yürüttükleri mesleki faaliyetler, devletin uygulamaya koyduğu ekonomi politikaları ekseninde değerlendirmeye tabi tutulduğunda; yapılan araştırmalar neticesinde yayınlanan akademik çalışmaların vergi, kanunlar, mevzuat, yasalar, e-maliye uygulamaları, e-muhasebe uygulamaları, muhasebe standartları, teşvikler ve benzeri konular etrafında toplandığı görülebilmektedir.

Çalışmanın uygulama kısmında, muhasebe meslek mensupları ile ilgili yapılmış olan akademik çalışmalar, devletin yürüttüğü söz konusu ekonomi politikalarının uygulamaya geçirilmesi neticesinde ortaya çıkan yansımalar ekseninde ve muhasebe meslek mensuplarının mesleklerini sürdürebilmeleri açısından değerlendirilmeye çalışılmış ve meydana gelen problemler üzerine çözüm önerileri sunulmuştur. Muhasebe meslek mensupları

hakkında yayınlanan akademik çalışmalar genel olarak; vergi düzenlemeleri, muhasebe standartları ve e-devlet ile e-muhasebe uygulamaları hakkında gerçekleştirildiği için çalışmada bu başlıklar altında inceleme yapılmıştır. Dolayısıyla öncelikle vergisel düzenlemelerin muhasebe meslek mensupları üzerindeki etkileri ve muhasebe meslek mensuplarının beklentileri ele alınarak vergisel problemler hakkındaki çözümleri tespit edilmiştir. Daha sonra ise muhasebe standartları ve e-muhasebe uygulamalarının muhasebe meslek mensupları üzerindeki etkileri ve muhasebe meslek mensuplarının beklentileri incelenerek ilgili sorunlar için çözüm önerileri getirilmiştir.

3.1. Vergisel Düzenlemelerin Muhasebe Meslek Mensupları Üzerindeki Etkileri

Devlet tarafından gerçekleştirilen politik ekonomik uygulamalar içerisinde; vergi uyumunun ve vergi gönüllüğünün sağlanması, vergi ahlakının oluşturulması, vergi gelirlerinin düzenli bir şekilde toplanması ve vergi gelirlerinin artırılmasına ilişkin düzenlemelerle ilgili çıkarılan kanun, yasa, mevzuatlar bulunmaktadır (Organ ve Yegen, 2013). Uygulamaya konulan tüm bu vergisel düzenlemelerin, muhasebe meslek mensuplarının mesleklerini sürdürmeleri hususunda kişileri olumlu ve olumsuz düşünceye sevk eden yönleri literatürdeki sonuçlara göre aşağıdaki maddeler altında toplanarak değerlendirilmiştir (Daştan, 2011; Gökgez ve Zeytin, 2012; Bozdemir, 2012; Aydemir, 2015; Biyan, 2012; Kalaycı ve Tekşen, 2006; Ulusan vd., 2012; Biniş, 2012; Gündüz ve Özen, 2016; Demir vd., 2017; Çınar ve Güney, 2012; Karapınar, 2018; Deran vd., 2016; Kayhan vd., 2015).

•Vergi bilinci ve vergi ahlakının oluşturulması ile vergi gelirlerinin arttırılmasına yönelik belirli dönemlerde uygulamaya geçirilen mali aflar her ne kadar mükellefler açısından ve maliye açısından başarılı sonuçlar getirirse de bu tür uygulamalar muhasebe meslek mensuplarının iş yüklerinin ve sorumluluklarının artmasına da neden olabilmektedir. Muhasebe meslek mensupları bu düzenlemeleri ve mali afları sürekli olarak takip etmek zorunda kalmaktadır. Ayrıca muhasebe meslek mensupları, mükelleflerin bu düzenlemeleri uygulayabilmeleri ve aflardan faydalanabilmesi için beyannamelerdeki ve uygulamalardaki değişiklikleri öğrenerek yeniliklere ayak uydurmak zorunda kalmaktadırlar.

•Vergi bilincinin sağlanmasında devlet ve mükellef arasında aracı olan muhasebe meslek mensuplarına; bazı işletmeler tarafından vergisel konularda daha az vergi ödemek için baskı yapılabilmektedir. Mükelleflerin hukuka aykırı olan bu talepleri, muhasebe meslek mensuplarının iş motivasyonlarını düşürmesi açısından bazı olumsuzluklara neden olabilmektedir. Gelirlerini mükelleflerden sağlayan muhasebe meslek mensuplarına mükelleflerden gelen hukuksuz bu tür istekler, meslek mensuplarının ikilemde kalmalarına neden olabilmektedir.

•Vergiye yönelik beyan dönemlerinin fazla sayıda ve nispeten çok sayıda olmasından dolayı çeşitli problemler meydana gelebilmektedir. Muhasebe meslek mensupları, mükellefler adına her beyan döneminde beyanname doldurmak zorundadırlar. Dolayısıyla beyan dönemlerinin ve beyanname sayılarının artması meslek mensuplarının iş yüklerinin artmasına ve beyannameleri yetiştirebilmek için ek olarak stres altına girmelerine sebep olabilmektedir.

•Bazı parasal işlemlerin, muhasebe meslek mensupları üzerinden yapılmasının zorunlu hale getirilmesi ile meslek mensupları lehine aslında var olmayan bir gelir artışı ortaya çıkmaktadır. Gerçekleştirilen düzenlemeler neticesinde mükelleflerin yapması gereken bazı parasal işlemler muhasebe meslek mensupları tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için meslek mensuplarına mükelleflerden gelen parasal gelirler, meslek mensupları üzerinde aslında var olmayan zahiri gelirler olarak gözükmemektedir.

•Vergi Usul Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve diğer yasalar (6102 Nolu TTK ve 3568 Sayılı Yasa gibi) ile ilgili olarak uygulamaya konulan bazı değişikliklerin, eklenen yönetmelik ve tebliğler ile muhasebe meslek mensuplarına eskisinden çok daha fazla sorumluluk ve iş yükü getirebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle muhasebe meslek mensuplarının verimliliklerinde azalmalar meydana gelebilecektir. Daha çok iş yükü ve stres neticesinde çalışma motivasyonu azalabilecek ve muhasebe meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerinin sürdürülebilirliği zarar görebilecektir.

•Vergi Dairelerinde ve mesleki faaliyetlerin sürdürülmesi sırasında, ilişki içinde olunan kamu kurumlarındaki bürokratik işlemlerin fazla olması, muhasebe mesleğinin sürdürülmesinde sorunlara neden olabilmektedir. Rutin olarak gerçekleştirilen işlerin içinden gereksiz olarak değerlendirilen bazı işlemlerin çıkarılarak, bu uygulamaların sadeleştirilmesinin sağlanması muhasebe meslek mensuplarının iş yüklerini azaltabileceği düşünülmektedir.

•Vergisel mevzuatın çok sık olarak değiştirildiği ve karmaşık olduğu düşünülmekte olup, bu durumun mesleki faaliyetlerin devam ettirilmesinde meslek mensuplarını en çok yoran konulardan biri olduğu görülmektedir.

Vergisel konularda yapılan düzenlemelerin standartlaştırılması ve sadeleştirilmesi muhasebe meslek mensupları açısından daha olumlu olabilecektir.

•Vergisel konularda gerçekleştirilen hukuki düzenlemelerin ve yapılan değişikliklerin anlaşılmasında çeşitli sorunlar yaşanabilmektedir. Hukuki düzenlemelere geçiş dönemlerinde muhasebe meslek mensuplarına yönelik verilebilecek eğitimlerin yetersiz olması meslek mensupları üzerinde bu tür problemlere neden olabilmektedir.

3.2. Vergisel Düzenlemeler Hakkında Muhasebe Meslek Mensuplarının Beklentileri ve Oluşturulan Öneriler

Vergisel düzenlemelerin muhasebe meslek mensupları etkilerinin araştırılmasının yanı sıra, muhasebe meslek mensuplarının genel olarak konu hakkındaki beklentilerinin yer aldığı yukarıda belirtilen akademik çalışmalar hakkında incelemeler yapılmış ve çalışma dâhilinde çeşitli öneriler sunulmuştur. Gerçekleştirilen araştırma neticesinde muhasebe meslek mensuplarının devletin uyguladığı vergisel düzenlemeler hakkındaki görüş ve beklentileri ile çalışmada oluşturulan öneriler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

•Devlet tarafından tahsil edilen vergilerdeki kayıp ve kaçakların azaltılması, aynı zamanda muhasebe meslek mensuplarının iş yükünün hafifletilmesi için devlet tarafından daha etkin vergi denetimlerinin yapılması ve hali hazırda uygulanan vergi oranlarının belirli ölçülerde düşürülmesi sağlanmalıdır. Muhasebe meslek mensuplarının mükelleflerin muhasebesel işlemleri üzerinde bir nevi denetleme görevi gördükleri düşünüldüğünde yapılacak vergi denetimlerinin artırılması neticesinde muhasebe meslek mensuplarının da iş yüklerinin hafifleyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca vergi oranlarının düşürülmesi ve artan vergi denetimleri ile devletin toplayacağı vergi miktarının artacağı öngörülmektedir.

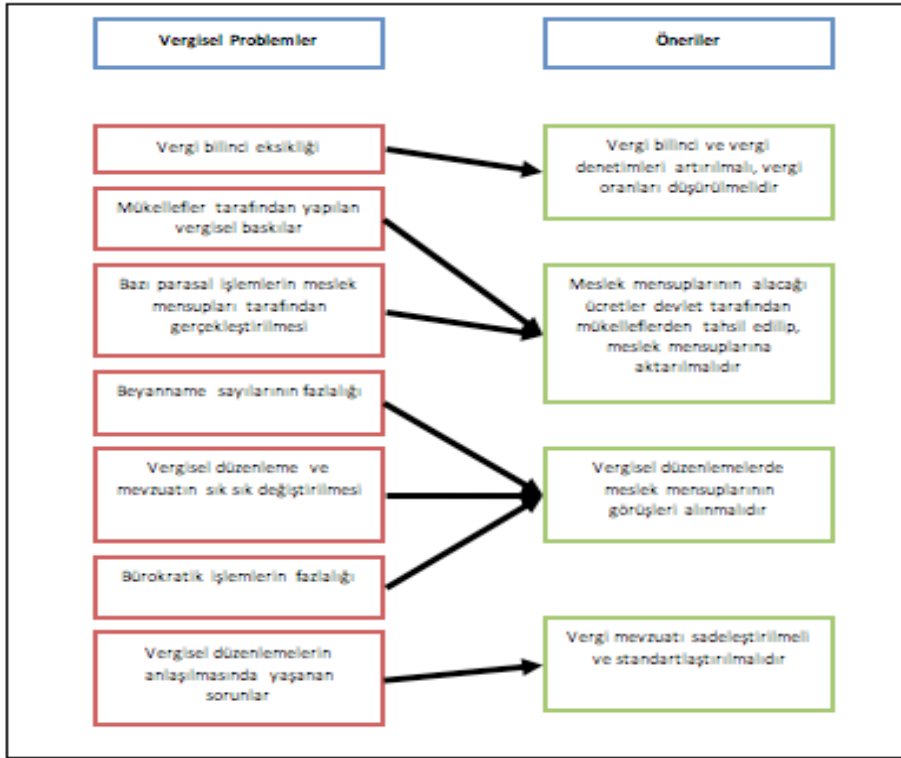
•Maliye Bakanlığı tarafından uygulamaya geçirilebilecek bir sistem ile muhasebe ücretlerinin mükelleflerden toplanarak devlet tarafından muhasebe meslek mensuplarına aktarılması önerilmektedir. Bu sistemin uygulanması ile vergisel konularda mükelleflerin muhasebe meslek mensupları üzerinde uyguladıkları baskıların da azalması beklenmektedir. Bu sayede muhasebe meslek mensuplarının mükellef ve defter kaybına ilişkin kaygı taşımayacakları varsayıldığında maliye tarafından uygulanacak olan düzenlemelerin daha çok başarı getireceği düşünülmektedir. Ayrıca bu düzenlemenin muhasebe meslek mensuplarının en önemli sorunlarından birisi olan ücret tahsilâtı sorununa da çözüm olabileceği düşünülmektedir. Böylece muhasebe meslek mensupları alacakları ücretler üzerinde düşünmeyecek ve yaptıkları işlere daha çok odaklanarak daha etkin ve verimli çalışabileceklerdir.

•Maliye Bakanlığı tarafından uygulama geçirecek tebliğ, yönetmelik, kanun ve yasalarda yapılacak değişikliklerden önce muhasebe meslek mensuplarının da görüşlerinin alınarak makul süreler dâhilinde ilgili uygulamalara geçişlerin sağlanması önerilmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının da görüşlerine başvurulmasının, daha geniş tabana yayılan bir mutabakatın oluşturulmasına imkân vereceği ve uygulamaların verimliliğini artıracacağı düşünülmektedir.

•Vergisel konularda gerçekleştirilecek olan değişikliklerin detaylı, anlaşılabilir ve karışık olmayacak bir şekilde muhasebe meslek mensuplarına aktarılması; ilgili düzenlemelerin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine imkân sağlayacağı düşünülmektedir. Vergi mevzuatının karışıklığının önlenmesi ve bunun sonucunda hem mükelleflere hem de muhasebe meslek mensuplarına yansıyan ceza ve yaptırımların da önüne geçilebileceği öngörülmektedir.

Muhasebecilik mesleği; ekonomik faaliyetlerin düzgün bir şekilde işlemesi, ülke genelinde yatırımların artması, piyasalarda güven ortamının oluşması ve kamu mali politikalarının işlevsel olması açısından büyük önem arz etmektedir. Vergi mükellefleri ve vergi daireleri arasında köprü görevi gören muhasebe meslek mensupları, vergiye karşı duyarsızlığın önlenmesinde ve vergi bilincinin artırılmasında kuşkusuz çok ciddi bir paya sahiptir. Ancak mükelleflerin vergiye karşı direnç gösterdiği durumlar söz konusu olduğunda muhasebe meslek mensupları faaliyetlerini sürdürmede bazı zorluklarla karşılaşabileceklerdir. Yetkili organlarca uygulamaya konulacak olan bazı düzenlemeler ile muhasebe meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerini sürdürmelerinde pozitif katkıların sağlanması, etkin bir vergi sisteminin kurulması açısından son derece önem taşımaktadır.

Vergisel konularda meydana gelen sorunlar ve bunlara yönelik olarak çalışmada oluşturulan çözüm önerileri toplanarak Şekil 1’de açıklanmaktadır:

Şekil 1: Vergisel Düzenlemeler Hakkında Meydana Gelen Sorunlar ve Oluşturulan Çözüm Önerileri

3.3. Muhasebe Standartları ve E-Muhasebe Uygulamalarının Muhasebe Meslek Mensupları Üzerindeki Etkileri

Uluslararası Muhasebe Standartlarının Türkçeye çevrilmesi neticesinde oluşturulan Türkiye Muhasebe Standartları ile e-devlet uygulamaları kapsamında değerlendirilen muhasebe ile ilişkili e-muhasebe uygulamaları hakkında, muhasebe meslek mensuplarını mesleki faaliyetlerini sürdürmeleri açısından olumlu ve olumsuz düşünceye sevk eden yönler; yayınlanan akademik çalışmaların yer aldığı literatürdeki sonuçlar itibarıyla aşağıdaki maddeler altında değerlendirilmiştir (Bozdemir, 2012; Aydemir, 2015; Elçin vd., 2018; Gönen ve Solak, 2017; Çimen, 2017; Şenççek, 2013; Acar ve Öksüz, 2013; Çınar ve Güney, 2012; Gökçen ve Özdemir, 2016; Elitaş vd., 2011; Çankaya ve Hatipoğlu, 2011; Bengü vd., 2014; Fidan ve Cinit, 2013; Yel ve Erdem, 2015; Çankaya ve Dinç, 2012; Gönen ve Demir, 2012; Özçelik vd., 2014).

- E-muhasebe sistemleri üzerindeki teknik altyapının bazen yetersiz kalması ve özellikle işkur ve SGK olmak üzere Gelir İdaresi sisteminden kaynaklanan bazı problemler nedeniyle elektronik ortamda tutulması gereken defter, kayıt ve diğer belgelerin bazen tutulamaması ya da eksik kaydedilmesi gibi bilgi teknolojileri ile ilgili sorunlar söz konusu olabilmektedir. Ayrıca sistemsel konularda güvenlik sorunlarının da meydana gelebileceği vurgulanmaktadır.

- Mesleki faaliyetlerde kullanılması gereken bilişim teknolojilerine ait cihazların kullanılmamasından kaynaklanan problemler ve teknolojik gelişmelere ayak uyduramamaktan kaynaklanan bazı sorunlar; muhasebe mesleğinin sürdürülebilirliğinin sağlanması hususunda bazı muhasebe meslek mensupları açısından zorluk oluşturabilmektedir. Bu gibi süreçlerde uygulanan mevcut teknolojik imkânlardan tam anlamıyla faydalanamayan muhasebe meslek mensuplarının işleri kolaylaşmamakta, aksine iş yükleri artabilmektedir.

- Elektronik ortamda verilmesi gereken beyanname ve yapılmaması zorunlu tebliğlere ait sürelerin son anda uzatılması sorun oluşturabilmektedir. Yapılacak düzenleme ve değişikliklerin belirli bir süre önce ilgili taraflara bilgilendirilmesi öngörülmektedir.

- Elektronik ortamda gerçekleştirilen e-dönüşümün vergi mükelleflerine ek maliyet getirdiği düşünülmekte ve bu ek maliyetlerin muhasebe meslek mensupları tarafından ödenmesi durumunda mükelleflerin muhasebe meslek mensuplarını zor durumda bıraktığı belirtilmektedir. Dolayısıyla muhasebe meslek mensuplarının e-muhasebe konusundaki ek maliyetlerden dolayı olarak olumsuz etkilendikleri düşünülmektedir.

•E-maliye uygulamalarının kamu gelirlerinin büyük bir kısmını karşıladığı ve bu sistemde de muhasebe meslek mensuplarının rolünün önemli olduğu düşünüldüğünde, ilgili düzenlemelerin uygulamaya geçirilmeden önce muhasebe meslek mensuplarının düşüncelerinin de alınması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bu durumun muhasebe meslek mensupları açısından hem önemli bir sorun olduğu düşünülmekte, hem de mesleki faaliyetleri zorlaştırdığı ifade edilmektedir. Ayrıca E-maliye uygulamalarının olumlu yönlerine de dikkat çekilmekte, bu sistemin gerçekleştirilmesi durumunda, kayıt dışı ekonominin azaltılması da dâhil olmak üzere birçok faydanın elde edilebileceği muhasebe meslek mensupları tarafından belirtilmektedir.

•Muhasebe meslek mensupları tarafından yapılan bazı mesleki faaliyetler, e-maliye uygulamaları kapsamında ortadan kaldırılmış ya da mükelleflerin bir fiil kendileri tarafından yürütüleceği bir sisteme dönüştürülmüştür. Bu durumun, bazı muhasebe meslek mensuplarının mesleki geleceklerinin tehlikeye girmesi ya da faaliyetlerinin önemli ölçüde sınırlandırılması konusunda çeşitli kaygılara sebep olduğu düşünülmektedir.

•Mevzuat konusunda gerçekleştirilen değişikliklerin zamanında sisteme uyarlanmamasının ve mevzuatın çok sık değiştirilmesinin, mesleki sürdürülebilirlik açısından muhasebe meslek mensupları tarafından önemli bir problem olduğu ifade edilmektedir.

•Yeni Türk Ticaret Kanunu ile ilgili olarak Türkiye Muhasebe Standartları'na ilişkin muhasebe uygulamaları konusunda bazı meslek mensupları yetersiz kalabildiklerini ve mesleki faaliyetlerinin belirli oranlarda sınırlandığını belirtmektedirler. Yapılan çalışmaların incelenmesi neticesinde Türkiye Muhasebe Standartları'nın uygulamaya konulması nedeni ile mesleği bırakma eğilimi içine giren muhasebe meslek mensuplarının daha çok mesleği uzun süredir (15 yıldan fazla) gerçekleştirenler olduğu tespit edilmiştir. Yeni muhasebe mesleğine başlayanlar, mevcut uygulamada olan Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu'na göre belirli farklılıkları bünyesinde barındıran muhasebe standartlarına daha rahat adapte olabildikleri için bu standartları sorunsuz uygulayabilirken nispeten eski muhasebe meslek mensupları bu konuda çok ciddi sorunlar yaşayabilmektedirler. Ayrıca Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın (TFRS) sıklıkla değiştirilmesi nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının uyum sorunu yaşadıkları belirtilmektedir.

•Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS)'nin uygulanması muhasebe meslek mensupları açısından genel olarak bir sorun olarak görülmektedir. Bunun nedenlerinden bazıları ise; yasal ve ekonomik çevre tarafından standartların uygulanmasının sınırlandırılması ile kültürel etkilerden kaynaklanan bazı farklılıklarının uygulama sürecini ve dolayısıyla meslek mensuplarının çalışmalarını olumsuz yönde etkilemesi olduğu düşünülmektedir.

•Muhasebe meslek mensupları tarafından muhasebe standartlarının olumlu yönlerinin de olduğu belirtilmektedir. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile doğru ve tarafsız bilgi sunmanın mümkün hale geleceği, güvenin artacağı, hataların ve denetime direncin azalacağı düşünülmektedir. Diğer bir bakış açısıyla muhasebe meslek mensupları tarafından, ilgili standartların belirli faydalarının bulunmasının yanı sıra standartların muhasebesel işlemlerde uygulanmasının neticesinde meslek mensuplarının iş yüklerinin de çok fazla artacağı belirtilmektedir.

3.4. Muhasebe Standartları ve E-Muhasebe Uygulamaları Hakkında Muhasebe Meslek Mensuplarının Beklentileri ve Oluşturulan Öneriler

Yapılan araştırma neticesinde muhasebe meslek mensuplarının uygulanan muhasebe standartları ve e-muhasebe uygulamaları hakkındaki görüş ve beklentileri ile çalışmada oluşturulan öneriler ise aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

•TÜRMOB ve Maliye Bakanlığı tarafından e-dönüşüm ile ilgili talep edilen düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve hizmet maliyetleri artan muhasebe meslek mensuplarının ücret tarifelerinin yeniden oluşturulması veya güncellenmesi talep edilmektedir.

•Muhasebe meslek mensupları e-maliye uygulamalarını genel olarak kaliteyi yükseltebilecek ve etkinliği artıracak kadar faydalı bulmakla birlikte, elektronik ortamdaki bazı uygulamaların karmaşık olduğunu ve ilgili uygulamaların tekrar düzenlenmesinin muhasebe meslek mensupları açısından uygun olacağını düşünmektedirler.

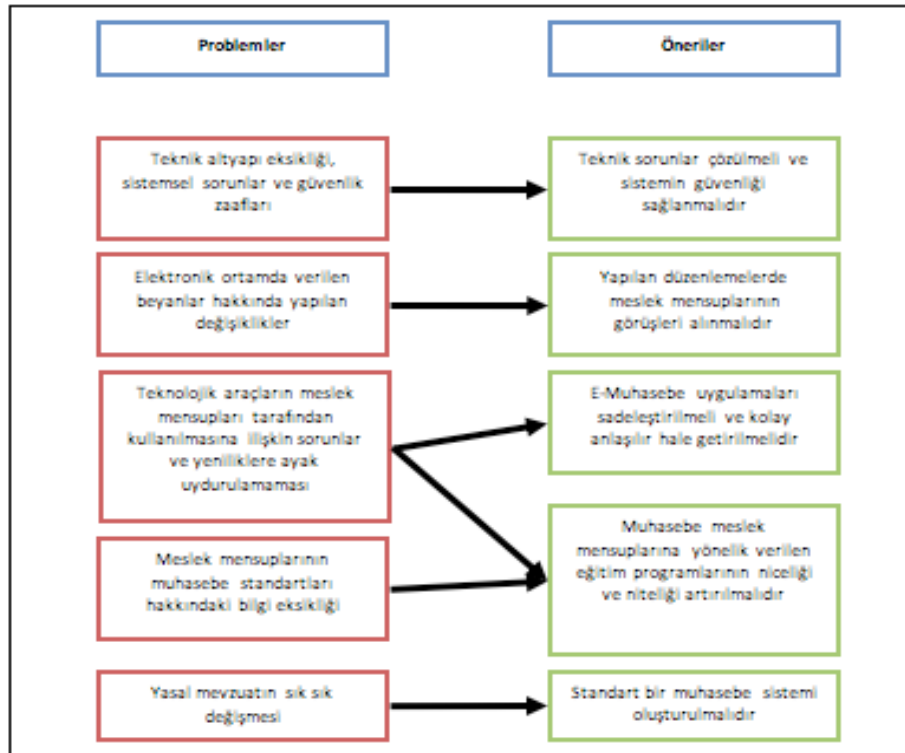
•Elektronik ortamdaki teknik altyapının tam olarak oluşturulması ve tamamlanması ile birlikte sistemsel aksaklıkların giderileceği ve böylece bilişim teknolojilerinden daha fazla faydalanılarak verimliliğin artacağı ve elektronik ortamda oluşturulan sistemin uygulamasının başında katlanılan maliyetlerin ileride faydaya dönüşeceği düşünülmektedir.

•Muhasebe standartlarının daha etkin bir şekilde uygulanabilmesi ve meslek mensuplarının çalışmalarının olumsuz etkilenmemesi için Muhasebe Sistemi Genel Tebliği ve Tekdüzen Hesap Planının revize edilmesi gerekli görülmektedir. Muhasebe uygulamalarında standart bir sistemin oluşturulmasının bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

•Meslek mensupları; standartlara uyum sağlanması ve uygulamalara direnç gösterilmemesi hususunda daha fazla eğitim programı düzenlenmesinin daha etkin çalışmalara imkân tanıyacağını belirtmektedirler. Muhasebe meslek mensupları yeterince fazla mevzuat ve yönetmelik takip etmek zorunda kaldıklarını ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları gibi çeşitli düzenlemeler nedeniyle hali hazırdaki iş yüklerinin daha da arttığını belirtirken ilgili sorunların azaltılmasına yönelik beklentileri olduğunu ifade etmektedirler.

Uygulamaya konulan muhasebe standartları; genel olarak denetimin kalitesinin artması, kurumsal yönetimin gelişmesi, muhasebesel ve finansal risklerin önceden tespiti, vergi mevzuatı ve diğer yasalar ile uyumun artması gibi konularda birçok faydayı beraberinde getirmektedirler. Ancak bununla birlikte bazı muhasebe meslek mensupları; oluşturulan standartların mesleki faaliyetlerini zorlaştıracağını düşünerek mesleği sürdürmeme kararı aldıklarını beyan etmektedirler. Dolayısıyla muhasebe standartlarına uyum sağlanması için muhasebe meslek mensuplarına daha fazla eğitim imkânı sağlanması ve uygulamaya geçişlerde daha fazla kolaylığın sağlanması muhasebe mesleğinin sürdürülmesine ve geleceğine olumlu katkı yapabilecektir.

Muhasebe standartları ve e-muhasebe uygulamaları hakkında meydana gelen sorunlar ve bunlara yönelik olarak çalışmada oluşturulan çözüm önerileri toplanarak Şekil 2’de açıklanmaktadır:

Şekil 2: Muhasebe Standartları ve E-Muhasebe Uygulamaları Hakkında Meydana Gelen Sorunlar ve Oluşturulan Çözüm Önerileri

4. SONUÇ

Ekonomik faaliyetlerin sürekli olarak değişime uğraması, küreselleşme sürecinin hız kazanması, diğer mesleklerde olduğu üzere muhasebecilik mesleğine de yeni kazanımlar sağlamaktadır. Bu doğrultuda hem meslek mensuplarının hem de meslek çalışanları ve stajyerlerin giderek farklılaşan şartlar ve koşullar altında kendilerini yenilemeleri ve mesleki yenilik noktasında adaptasyonu sağlayabilmeleri; mesleki başarının elde edilmesi ile bunun sürdürülebilirliği noktasında kritik bir rol oynamaktadır (Akın vd., 2018).

Mesleklerin sürdürülebilirliği gelecekteki konumlarının iyi olmasından, hukuki düzenlemeler çerçevesinde hak ettiği konuma ulaşmasına kadar çok geniş bir yelpazeyi barındırmaktadır. Bir meslek ne kadar sürdürülebilirse o kadar tercih edilmekte ve meslek mensuplarınca sahiplenilmektedir. Muhasebe meslek mensupları içinde yer alan serbest muhasebeci (SM) ve serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin (SMMM) genel çalışma şartları altında sürdürülebilirlik konusunda kararlı bir düşünce içerisinde olmadıkları görülmektedir (Biyar, 2012). Dolayısıyla muhasebe meslek mensuplarının mesleklerinin sürdürülebilirliğine etki eden faktörlerin analiz edilmesi, değerlendirilmesi ve olumsuz faktörlerin ortadan kaldırılmaya çalışılması son derece önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, muhasebe mesleğinin sürdürülebilirliği açısından devlet tarafından sürdürülen politik ekonomik uygulamaların etkileri araştırılmıştır. Bu doğrultuda, politik ekonomik uygulamalar çerçevesinde muhasebe meslek mensupları üzerinde yapılan akademik çalışmalar incelenmiş ve muhasebe mesleğini ilgilendiren politik ekonomik uygulamalar bünyesinde meydana gelen problemler üzerine çözüm önerileri sunulmuştur. Muhasebe meslek mensupları hakkında birçok çalışmanın yapılmış olmasına rağmen mesleğin sürdürülebilirliği açısından konu ele alındığı için, bu çalışmanın kapsamına sadece bu konu ile ilgili olan akademik çalışmalara yer verilmiştir.

Politik ekonomik uygulamaların ayrı ayrı her birine ilişkin muhasebe meslek mensupları üzerinde gerçekleştirilen birçok araştırma bulunmasına rağmen, toplu olarak politik ekonomik uygulamaların etkilerinin bütüncül bir biçimde araştırılması açısından bu çalışma önem arz etmektedir.

Çalışmanın sonuçlarına göre, genel olarak toplumda vergi bilincinin az olduğu, mükellefler tarafından vergisel konularda muhasebe meslek mensuplarına baskı yapıldığı, mesleği ilgilendiren bürokratik işlemlerin fazla olduğu, yasal mevzuatın sık değiştirilmesinin problemlere neden olduğu, düzenlemelerin anlaşılmasında sıkıntılar meydana geldiği, e-muhasebe sisteminde aksaklıklar olduğu, muhasebe standartları hakkında bilgi eksikliğinin bulunduğu gibi problemler tespit edilmiştir.

Meydana gelen problemler doğrultusunda, vergi bilincinin artırılmasına yönelik faaliyetlere daha fazla önem verilmesi, muhasebe meslek mensuplarının hak ettikleri ücretleri devlet aracılığıyla almaları ve mükelleflere bağımlı kalmamaları, ilgili bütün yasa, yönetmelik ve düzenlemelerde muhasebe meslek mensuplarının görüşlerinin alınması, vergi mevzuatının sadeleştirilmesi ve standartlaştırılması, e-muhasebe sisteminin altyapısının güçlendirilmesi, sistem güvenliğinin artırılması, e-muhasebe uygulamalarının kolay anlaşılır ve sade hale dönüştürülmesi, muhasebe standartları, e-muhasebe uygulamaları gibi konular hakkında muhasebe meslek mensuplarına yönelik verilen eğitim programlarının nicelik ve niteliklerinin artırılması ve yalın, sade, standart bir muhasebe sisteminin oluşturulması önerilmektedir.

Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde gerçekleştirilen politik ekonomik uygulamaların bazılarının muhasebe meslek mensuplarını motive ettiği ve meslek mensuplarının işlerini kolaylaştırdığı, bazılarının ise ek iş yükü getirerek meslek mensuplarının neredeyse işlerini bırakmasına neden olduğu görülmektedir. Özellikle e-devlet, e-muhasebe, e-maliye gibi uygulamaların meslek mensuplarının işlerini kolaylaştırdığı tespit edilmiştir. Ancak vergi düzenlemeleri, standartlar, yasa ve yönetmelikler gibi yapılan hukuki düzenlemelerin çeşitli problemler barındırması nedeniyle, yapılacak değişiklikler konusunda muhasebe meslek mensuplarının görüşlerinin daha çok dikkate alınması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, V. ve Öksüz, Ö. (2013). "Finansal Bilgilerin Finansal Ortamda Paylaşımı ve E-Defter Uygulamaları", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 8, Mayıs.
- Akın, O., Onat, O.K. ve Özgen, F. Ö. (2018). "Muhasebecilerin Mesleki Gelecekleri İle İlgili Düşünceleri: Batı Akdeniz Bölgesinde Bir Araştırma", *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4/1.
- Akkuş, Ö. (2017). "Ekonomik Politika Belirsizliği ve Politik İstikrarsızlığın Büyüme Üzerindeki Etkisi", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17/3, 27-42.
- Al, A. (2015). "Politika-Ekonomi Kesişmesi: Yeni Bir Bilim Dalı Olarak Uluslararası Ekonomi", *İGÜSBD*, 2/1, 143-159.
- Altan, M. (2013). *Uluslararası Ekonomi Politik*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2941, Eskişehir.
- Aydemir, O. (2015). "Muhasebe Meslek Mensuplarının Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentiler", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Temmuz.
- Bengü, H. ve Özdemir, F. (2014). "Niğde İlindeki Muhasebe Meslek Mensuplarının Finansal Raporlama Standartlarına Bakış Açılarının Ampirik Olarak Değerlendirilmesi", *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1/7.
- Biniş, M. (2012). "Vergi Hatalarının Mükellef ve İdare Açısından Sonuçları ve Bu Sonuçları Saptamaya Yönelik Yapılan Bir Araştırma", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2/17.
- Bıyan, Ö. (2012). "Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Çalışma: Meslek Mensuplarının Demografik Durumları, Mesleki Sorunları ve Değerlendirilmesi", *Sosyoekonomi Dergisi*, Ocak-Haziran, 1.
- Bozdemir, E. (2012). "Yeni Türk Ticaret Kanununun Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Nisan.
- Çankaya, F. ve Dinç, E. (2012). "Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Uygulama Başarısını Etkileyen Faktörler: Bağımsız Denetçiler Üzerine Bir Araştırma", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1/17.
- Çankaya, F. ve Hatipoğlu, O. (2011). "Türkiye'de Uluslar arası Muhasebe Standartları'nın Uygulanabilirliğini Etkileyen Faktörlerin Meslek Mensuplarıncaya Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma", *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 7.
- Çınar, O ve Güney, S. (2012). "Muhasebe Meslek Mensuplarının E-Sorunlar Hakkındaki Görüşleri: Erzurum Örneği", *Ekev Akademi Dergisi*, 50, Kış.
- Çimen, G. (2017). "E-Maliye Uygulamalarının Vergilemede İktisadilik İlkesi ve Vergi Uyumuna Etkisi: Tokat İli Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma", *International Journal of Public Finance*, 1/2.
- Daştan, A. (2011). "Muhasebe Meslek Mensuplarının Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Önlenmesinde Rolü: Doğu Karadeniz Bölgesine Yönelik Bir Araştırma", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2/25.
- Demir, M., Ürgüp, S. ve Çerikçioğlu, G. (2017). "3568 Sayılı Yasa ve Sonrasındaki Yasal Düzenlemelerin SMMM Mesleğine Etkisinin Nitel Araştırma Yöntemi İle İncelenmesi: Sivas İlinde Bir Araştırma", *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 33, Nisan.
- Deran, A., Erduru, İ ve Keleş, D. (2016). "Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Sorunları ve Meslek Odalarından Beklentilerinin Demografik Özellikler ve Faaliyet Gösterilen Ekonomik Çevre Açısından Değerlendirilmesi: Ordu Örneği", *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 32, Ekim.
- Elçin, R., Gerekan, B. ve Usta, M. (2018). "E-Fatura, E-Defter ve E-Arşiv Uygulamalarına Geçiş Sürecinde Yaşanan Sorunlar: Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Üzerine Bir Araştırma", *Mali Çözüm Dergisi*, 28, Mart-Nisan.
- Elitaş, C., Karakoç, M. ve Özdemir, S. (2011). "Muhasebe Meslek Mensupları Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları", *World of IFRS*, Ekim.
- Fidan, M. ve Cinit, H. (2013). "Türkiye Finansal Raporlama Standartları Çerçevesinde KOBİ Muhasebe Standartlarının Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Algı Düzeylerinin Tespitine Yönelik Uygulama (Eskişehir İli Örneği)", *Muhasebe Finansman Dergisi*, Temmuz.
- Gökçen, G. ve Özdemir, M. (2016). "Türkiye'de Muhasebe Uygulamalarından E-Defter ve E-Fatura Uygulaması", *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 46/12.

- Gökgöz, A. ve Zeytin, M. (2012). "Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentileri: Bilecik ve Yalova İlleri Uygulaması", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1/17.
- Gönen, S ve Solak, B. (2017). "Maliye Bakanlığı E-Dönüşüm Sürecinin Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bir Alan Araştırması", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ekim.
- Gönen, S. ve Demir, Ç. (2012). "Vergi Usul Kanunu ve KOBİ TFRS Bölüm 13 Açısından Stokların Karşılaştırılması", *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2/4.
- Gündüz, M. ve Özen, E. (2016). "Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları ve Mesleki Memnuniyetlerinin Analizi: Uşak İli Örneği", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Nisan.
- Kalaycı, Ş. ve Tekşen, Ö. (2006). "Muhasebecilik Mesleğinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Muhasebe Finansman Dergisi*, Temmuz.
- Karaca, C. (2012). "İlave Mali Alan Oluşturmada Hükümet Politikaları", *Maliye Dergisi*, 163, Temmuz-Aralık.
- Karapınar, S. (2018). "Vergi Kayıplarının Oluşumu ve Önlenmesinde Muhasebe Meslek Mensuplarının Rolüne Yönelik Bir Araştırma", *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 1/1.
- Kayıhan, B., Tepeli, Y., Heybeli, B. ve Bakan, H. (2015). "Muhasebe Meslek Mensuplarında Strese neden Olan Faktörlerle İş Tatmin Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Analizi: Muğla İli Örneği", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14, Haziran.
- Nikitin, P. (1990). *Ekonomi Politik*, Halk Kitaplığı ML Klasikler, Ankara.
- Organ, İ. ve Yegen, B. (2013). "Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Oluşumunda Muhasebe Meslek Mensuplarının Rolü", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4/27.
- Özçelik, H., Şenol, H. ve Aktürk, A. (2014). "Muhasebe Meslek Mensuplarının Bağımsız Denetim Alanındaki Güncel Gelişmelere Bakış Açılı ve Farkındalıkları Üzerine Bir Araştırma", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Nisan.
- Özyiğit, M. ve Çivi, H. (2012). "Ekonomi Politik'ten İktisada: Bilimsel Kaybediş İdeolojik Kazanım", 3. Ulusal İktisat Kongresi, DEÜ İİBF İktisat Bölümü, İzmir, 29 Şubat- 2 Mart 2012.
- Persson, T. ve Tabellini, G. (2000). *Political Economics Explaining Economic Policy*, MIT Press, England.
- Şenççek, F. (2013). "Bilgi Teknolojileri Destekli Elektronik Muhasebe Uygulamalarına Bütüncül Bir Yaklaşım", *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2/5.
- Uluslan, H., Eren, E. ve Köylü, Ç. (2012). "6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nın Muhasebe ve Denetim Uygulamalarına Getirdiği Yenilikler Üzerine Bir Araştırma", *Muhasebe Finansman Dergisi*, Temmuz.
- Yarkin, İ. (2006). *Politik Ekonomi Ders Kitabı*, Cilt 1, İnter Yayınları, İstanbul.
- Yel, T. ve Erdem, M. (2015). "Muhasebe Meslek Mensuplarının UFRS Hakkındaki Farkındalık Düzeylerinin Tespiti: Bolu İli Örneği", *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2/11.
- Yıldız, B., Ilgaz, H. ve Seferoğlu, S.S. (2010). "Türkiye'de Bilim ve Teknoloji Politikaları: 1963'den 2013'e Kalkınma Planlarına Genel Bir Bakış", Akademik Bilişim Konferansı, Muğla Üniversitesi, Muğla, 10-12 Şubat 2010.